

PROGRAMA

9.45 Acreditaciones

10.00 Inauguración

Yolanda Soler Onís,
directora del Instituto Cervantes
de Varsovia

Hubert Łaskiewicz,
decano de la Facultad
de Humanidades, KUL

10.30 La Constitución de Cádiz y la cuestión americana.

Por **Miguel Ángel Puig-Samper**
(Consejo Superior de Investigaciones
Científicas, Madrid)

Uno de los primeros asuntos que abordaron las Cortes de Cádiz fue la igualdad de los territorios peninsulares y ultramarinos. Desde 1810 los diputados americanos ya reivindicaban de manera continua sus derechos. La Constitución de 1812 iniciaba sus capítulos declarando que "la Nación española es la reunión de todos los españoles de ambos hemisferios", pero era tarde; los territorios americanos ya habían iniciado una senda que los conduciría a su independencia y a la creación de sus propias constituciones.

11.15 – 11.45 Pausa – café

11.45 – 12.05 La Constitución del 3 de Mayo de 1791 como el último intento de salvar la República de las Dos Naciones en el siglo XVIII.

Por **Cezary Taracha**
(Universidad Católica de Lublin)

En la primera mitad del siglo XVIII Polonia se convirtió en un país poco estable, anárquico y débil. Con la subida al trono de Estanislao Augusto Poniatowski, apoyado por Rusia, empezó un largo proceso de reformas. En 1772 Polonia sufrió el primer reparto. A pesar de los problemas internos y de la delicada situación internacional, el rey y los reformadores siguieron trabajando para modernizar

el país y proteger su independencia. La culminación de este periodo de esfuerzos fue la Constitución del 3 de Mayo de 1791.

12.05 – 12.25 El 3 de Mayo de 1791 en la correspondencia diplomática española. La misión de Pedro Normande y Mericán en Varsovia.

Por **Cristina González Caizán**
(Instituto de Investigaciones
Interdisciplinarias "Artes Liberales",
Universidad de Varsovia)

España y Polonia no mantenían relaciones diplomáticas directas desde 1764. Desde la corte polaca surgió la idea de retomarlas en 1790. La propuesta fue del agrado de Carlos IV y a Varsovia llegó entonces Pedro Normande y Mericán. Este experimentado diplomático fue testigo de la aprobación de la Constitución del 3 de Mayo. Sus informes muestran las intenciones de España en la zona: neutralidad y no enojar a Rusia, principal aliada de España en la zona.

12.25 – 13.00 La Constitución del 3 de Mayo a través de la correspondencia privada de la familia Czartoryski.

Por **Barbara Obtutowicz**
(Universidad Pedagógica, Cracovia)

La familia aristocrática de los Czartoryski jugó un papel muy significativo tanto en la preparación legislativa como en la entrada en vigor de la Constitución del 3 de Mayo de 1791. A favor de esta Constitución destaca la figura del príncipe Adam Kazimierz Czartoryski (1734-1823), diputado por Lublin en el histórico "Sejm de los Cuatro Años". En esta ponencia analizamos tanto su correspondencia privada como sus numerosos escritos políticos y literarios.

13.00 – 15.00 Pausa – almuerzo

15.00 – 15.20 ¿Dónde estaban las mujeres en la Constitución de Cádiz? Nombre y ausencias.

Por **María Fernanda Santiago Bolaños**
(Universidad Rey Juan Carlos I de Madrid)

Son más las ausencias que los nombres de mujeres aparecidos al hilo de la Constitución de Cádiz. Sin embargo, la palabra de algunas escritoras y pensadoras, tanto en España como en América, señala con contundencia las carencias con las que nació "La Pepa", al tiempo que marca lo mejor de algunos itinerarios democráticos posibles. A la Constitución de Cádiz le faltaron "madres", por eso tuvieron las mujeres que crear su lugar en el viaje que 1812 comenzaba."

15.20 – 15.40 Las constituciones ancestrales y los legisladores en las tradiciones antigua y moderna.

Por **José Antonio Molina**
(Universidad de Murcia)

En la tradición jurídica de todas las civilizaciones se observa el constante respeto a la ley y a la figura del legislador. La antigüedad de las leyes y la respetabilidad de sus legisladores no son elementos exclusivos del mundo antiguo, sino también de las constituciones nacidas de las revoluciones burguesas y emanadas del pensamiento político moderno. Desde el siglo XVIII se aprecia la preocupación de entenderlas como elementos no artificiales, como auténtica expresión de la voluntad y espíritu populares, de quienes los legisladores no serían sino sus intérpretes y portavoces.

15.40 – 16.00 La Constitución del 3 de mayo y la Iglesia Católica.

Por **Ewa Ziółtek**
(Universidad Católica de Lublin)

En esta ponencia se aborda el tema de la participación de la jerarquía de la Iglesia Católica polaca en los trabajos de la llamada Gran Dieta (1788-1792), relacionados con la reforma del país y la Constitución del 3 de

Mayo de 1791. La participación en el proceso de la legislación y la adaptación de la Ley Gubernamental hicieron que la Iglesia tuviera un papel importante en la promoción de la Reforma de la República de las Dos Naciones y se convirtió en la depositaria de la tradición política en la época de los repartos de Polonia.

16.00 – 16.20 Política de defensa y política militar en el marco constitucional de 1812.

Por **Pablo de la Fuente** (Historiador)

Esta comunicación pretende incidir fundamentalmente en dos cuestiones: Dentro de los asuntos de guerra, el marco que ofrece la Constitución para su dirección por parte del monarca. Un segundo factor analizado es la génesis de la Milicia Nacional en el marco de las ideas liberales sobre los nuevos ejércitos.

16.20 – 17.00 El ilustrado Jovellanos, víctima del despotismo.

Por **José Luis Gómez Urdáñez**
(Universidad de La Rioja)

Los caídos en desgracia en la política española durante el siglo XVIII tuvieron algo en común: ser plebeyos. Jovellanos probó también la amargura del desprecio. En agosto de 1798 el rey lo cesó. El *Informe de la Ley Agraria* y la *Representación sobre lo que era el Tribunal de la Inquisición* habían dejado ver que Jovellanos era peligroso. Muchos respiraron cuando lo supieron preso. Cuando quedó en libertad, habían comenzado en España la guerra y la revolución; pero las ideas de Jovellanos ya no servían para una nación que iba por fin a dotarse de una "constitución del reino", votada en unas cortes bien diferentes a las que él quería convocar.

17.00 – 18.00 Concierto de órgano "Improvisaciones sobre la música de la época de nuestras constituciones, siglos XVIII-XIX" – dr Marek Bochniak (en colaboración con Mikołaj Bochniak).

SYMPOZJUM WZAJEMNE SPOJRZENIA HISZPANIA I POLSKA, HISTORIA JAKO ŁĄCZNIK PIERWSZE KONSTYTUCJE

9 października 2012

Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II
Collegium Norwidianum, sala CN 208
Aleje Racławickie 14, Lublin

Organizatorzy

Instytut Cervantesa w Warszawie
i Katedra Historii i Kultury Krajów Języka Hiszpańskiego,
Katolicki Uniwersytet Lubelski

Współpraca

Instytut Hiszpańsko-Polski (Lublin) – Pro Iberia

Koordinacja

Cristina González Caizán,
Instytut Badań Interdyscyplinarnych
"Artes Liberales" Uniwersytetu Warszawskiego,
Cezary Taracha,
Katedra Historii i Kultury Krajów Języka Hiszpańskiego,
Katolicki Uniwersytet Lubelski

z tłumaczeniem symultanicznym • wstęp wolny



OBCHODY
DWUSETNEJ ROCZNICY
UCHWALENIA KONSTYTUCJI
Z KADYKSU 1812

PROGRAM

9.45 odbiór akredytacji

10.00 Inauguracja

Yolanda Soler Onís,
dyrektor Instytutu Cervantesa
w Warszawie

Hubert Łaszewicz,
dziekan Wydziału Nauk
Humanistycznych KUL

10.30 Konstytucja z Kadyksu i kwestia terytoriów amerykańskich.

Wykład: **Miguel Ángel Puig-Samper**
(Najwyższa Rada Badań
Naukowych)

Jednym z pierwszych zagadnień, jakie poruszono w trakcie obrad Korteżów w Kadyksie było równouprawnienie Płw. Iberyjskiego i terytoriów zamorskich. Od 1810 r. posłowie reprezentujący terytoria amerykańskie domagają się regularnie swoich praw. Konstytucja z 1812 r. rozpoczyna się deklaracją, że „Naród hiszpański to zgromadzenie wszystkich Hiszpanów na obu półkulach”, ale jest już za późno. Terytoria amerykańskie weszły już na drogę prowadzącą do niepodległości i do utworzenia własnych konstytucji.

11.15 – 11.45 Przerwa kawowa

11.45 – 12.05 Konstytucja 3 Maja 1791 jako ostatnia próba ocalenia Rzeczypospolitej Dwojga Narodów w XVIII w.

Wykład: **Cezary Taracha**
(Katolicki Uniwersytet Lubelski)

W pierwszej połowie XVIII wieku Polska stała się krajem mało stabilnym, stąbmy i ogarniętym anarchią. Wraz z objęciem tronu przez Stanisława Augusta Poniatowskiego, wspieranego przez Rosję, rozpoczął się proces reformowania państwa. W 1772 r. doszło do pierwszego rozbioru Polski. Mimo problemów wewnętrznych i skomplikowanej sytuacji międzynarodowej, król i obóz reformatorów

kontynuowali prace, aby modernizować kraj i ocalić jego niepodległość. Kulminacją tego okresu było uchwalenie Konstytucji 3 Maja 1791 r.

12.05 – 12.25 3 Maja 1791 w hiszpańskiej korespondencji dyplomatycznej. Misja dyplomatyczna Pedro Normande y Mericán w Warszawie.

Wykład: **Cristina González Caizán**
(Instytut Badań Interdyscyplinarnych „Artes Liberales” Uniwersytetu Warszawskiego)

Hiszpania i Polska nie utrzymywały bezpośrednich stosunków dyplomatycznych od 1764 r. W 1790 r. na polskim dworze powstała propozycja ich odnowienia. Propozycja spotkała się z przychylnym przyjęciem Carlosa IV i do Warszawy dotarł wówczas jego wysłannik, Pedro Normande y Mericán. Ten doświadczony dyplomata był świadkiem uchwalenia Konstytucji 3 Maja. Jego raporty ukazują zamiary Hiszpanii: neutralność i niechęć do drażnienia Rosji, głównego sojusznika Hiszpanii na tych terenach.

12.25 – 13.00 Konstytucja 3 Maja w prywatnej korespondencji rodziny Czartoryskich.

Wykład: **Barbara Obtułowicz**
(Uniwersytet Pedagogiczny, Kraków)

Stronictwo rodziny Czartoryskich odegrało znaczącą rolę zarówno w przygotowaniach ustaw Konstytucji 3 Maja 1791, jak i jej uchwalenia. Szczególnie kluczowa jest postać księcia Adama Kazimierza Czartoryskiego (1734-1823), posła z Lublina na Sejm Czteroletni. Na wykładzie przeanalizujemy jego prywatną korespondencję, a także jego liczne odezwy polityczne i artykuły literackie.

13.00 – 15.00 Przerwa obiadowa

15.00 – 15.20 Obecne i nieobecne. Czy Konstytucja z Kadyksu mówi coś o kobietach?

Wykład: **María Fernanda Santiago Bolaños**
(Uniwersytet Króla Juana Carlosa I w Madrycie)

W Konstytucji z Kadyksu pojawiło się niewiele wzmianek o kobietach. Tym niemniej, niektóre pisarki i myślicielki, zarówno z Hiszpanii jak i Ameryki, bezlitośnie odkrywały braki, z jakimi narodziła się „La Pepa”, a jednocześnie wskazywały najlepsze możliwe scenariusze demokracji. Konstytucji z Kadyksu zabrakło „matek”, dlatego kobiety musiały dopiero stworzyć swoje miejsce w podróży, która rozpoczęła się w 1812 r.

15.20 – 15.40 Dawne konstytucje i prawodawcy w tradycji antycznej i nowożytnej.

Wykład: **José Antonio Molina**
(Uniwersytet w Murcji)

W tradycji wszystkich cywilizacji zaobserwować można było szacunek wobec prawa i wobec figury ustawodawcy. Nie było to zjawisko charakterystyczne jedynie dla świata starożytnego, lecz również dla konstytucji zrodzonych z burżuazyjnych rewolucji i w myśl nowoczesnych idei politycznych. Od XVIII wieku postrzega się konstytucje nie jako elementy sztuczne, lecz jako autentyczną formę ekspresji wolnej woli ludu, którego organy ustawodawcze są przedstawicielami i rzecznikami.

15.40 – 16.00 Konstytucja 3 Maja a Kościół Katolicki.

Wykład: **Ewa Ziółek**
(Katolicki Uniwersytet Lubelski)

Wykład podejmuje temat udziału hierarchów polskiego Kościoła Katolickiego w pracach tzw. Sejmu Wielkiego (1788-1792), związanych z reformą kraju i Konstytucją 3 Maja 1791. Udział w procesie legislacji i adaptacji ustawy rządowej sprawił,

że Kościół odegrał ważną rolę w promowaniu Reformy Rzeczypospolitej Obojga Narodów i stał się depozytariuszem tradycji politycznej w czasach rozbiorów Polski.

16.00 – 16.20 Polityka obronna i polityka wojskowa w ramach Konstytucji z 1812 roku.

Wykład: **Pablo de la Fuente**
(Historyk)

Wykład podejmuje dwa zasadnicze zagadnienia. Jeśli chodzi o kwestie wojskowe, omawia rozwiązania, jakie proponuje Konstytucja w sprawie kierowania nimi przez monarchę. Drugi temat analizy to geneza Milicji Narodowej na tle liberalnych idei dot. organizacji nowoczesnych sił zbrojnych.

16.20 – 17.00 Oświeceni Jovellanos, ofiara despotyzmu.

Wykład: **José Luis Gómez Urdáñez**
(Uniwersytet La Rioja)

Ci, którzy popadli w niełaskę w hiszpańskiej polityce XVIII w., mieli ze sobą coś wspólnego: wywodzili się z plebsu. Jovellanos również doświadczył goryczy odrzucenia. W sierpniu 1798 r. król odwołał go ze stanowiska. Jego *Raport o prawie rolnym i Ukazanie czym był Trybunał Inkwizycyjny* pokazały, że Jovellanos był niebezpieczny. Wielu odetchnęło z ulgą, gdy go uwięziono. Kiedy wyszedł na wolność, w Hiszpanii wybuchła wojna i rewolucja; ale idee Jovellanosy już nie były potrzebne narodowi, który wreszcie miał swoją „konstytucję królestwa”, za którą głosowały Kortezy zupełnie inne niż te, które on chciał powołać.

17.00 – 18.00 Koncert organowy „Improwizacje na temat muzyki z czasów naszych konstytucji, czyli XVIII i XIX wieku”

– dr Marek Bochniak (we współpracy z Mikołajem Bochniakiem).

SIMPOSIO MIRADAS MUTUAS ESPAÑA Y POLONIA, LA HISTORIA COMO CONEXIÓN PRIMERAS CONSTITUCIONES

9 de octubre 2012

Universidad Católica “Juan Pablo II”
Colegio Norvidiano, sala nº CN 208
Aleje Racławickie 14, Lublin

Organizadores

Instituto Cervantes de Varsovia
y Cátedra de Historia y Cultura Hispánicas
de la Universidad Católica “Juan Pablo II”, Lublin

Colaboradores

Instituto Hispano-Polaco (Lublin) – Pro Iberia

Koordynacja

Cristina González Caizán,
Instituto de Investigaciones
Interdisciplinarias “Artes Liberales” (Universidad de Varsovia)
y Cezary Taracha,
Cátedra de Historia y Cultura Hispánicas
de la Universidad Católica “Juan Pablo II” (Lublin)

con traducción simultánea • entrada libre



CONMEMORACIONES
BICENTENARIO
DE LA CONSTITUCIÓN
DE CÁDIZ 1812